

6. Het werkwoord

Zoals in het documentje 'De wortel vinden' gezegd, bestaan de meeste (werk)woorden in de basis uit drie letters. Door voor- en achtervoegsels wordt de **persoon en de tijd** van het werkwoord aangegeven:

Het werkwoord קָטַל (*qatal*) betekent 'doden'. De betekenis van doden zit in de drie letters qof, tet en lamed. Maar als ik er letters achter ga zetten, dan gaat de betekenis veranderen. Als ik namelijk het achtervoegsel הִי (*tie*) toevoeg: קָטַלְתִּי (*qataltie*) dan wordt de betekenis 'ik doodde'.

Het achtervoegsel הִי (*tie*) maakt een werkwoord dus tot eerste persoon, enkelvoud, verleden tijd.

We kunnen ditzelfde trucje uithalen met het werkwoord מָלַךְ (*malach*) wat regeren betekende. De betekenis van regeren zit hem in de drie letters mem, lamed en kaf. Maar als ik er הִי (*tie*) achter zet: מָלַכְתִּי (*malachtie*) dan wordt de betekenis: 'ik regeerde'. Eerste persoon, enkelvoud, verleden tijd.

(In het Nederlands werkt dit eigenlijk ook een beetje zo: ik dood, jij doodt, wij doden, ik doodde, wij doodden. Wij werken ook met achtervoegsels. De betekenis zit hem in 'dood', maar de tijden en personen verandert het werkwoord. Alleen zetten wij de persoon er nog even apart bij: 'ik', 'jij', 'wij'.)

Het werkwoord is het **lastigste onderdeel** in de Hebreeuwse grammatica. Er zijn veel rijtjes met vervoegingen, met veel uitzonderingen daarbij. Hier volgen twee rijtjes, die de basis van alle andere rijtjes vormen. Als u deze twee rijtjes kent, zult u de meeste uitgangen wel kunnen herkennen. De gestippelde rondjes staan voor de wortel van het werkwoord (de drie basismedeklinkers).

Het eerste rijtje is die van het zogenoemde *perfectum*.

Zonder 'waw' ervoor vaak vertaald met een **verleden tijd**.

Met een 'waw' ervoor vaak vertaald met een toekomstige tijd.

[Deze 'waw' voor het werkwoord wordt wel de 'omkeer-waw' genoemd, omdat hij de tijden omdraait...]

uitgang	vertaling van de uitgang	uitspraak voorbeeld	Hebreeuws voorbeeld	vertaling voorbeeld
וָּוּוּ	hij ... -de	<i>katàl</i>	קָטַל	hij doodde
וָּוּוּ הַ	zij ... -de	<i>kátellá</i>	קָטְלָהּ	zij doodde
וָּוּוּ תָּ	jij (mannelijk) ... -de	<i>katàlta</i>	קָטַלְתָּ	jij (m) doodde
וָּוּוּ תָּ	jij (vrouwelijk) ... -de	<i>katàlt</i>	קָטַלְתְּ	jij (vr) doodde
וָּוּוּ תִּי	ik ... -de	<i>katàltie</i>	קָטַלְתִּי	ik doodde
וָּוּוּ וְ	zij ... -den	<i>kátellóé</i>	קָטְלוּ	zij doodden
וָּוּוּ תָּם	jullie (mannelijk) ... -den	<i>kataltem</i>	קָטַלְתֶּם	jullie (m) doodden
וָּוּוּ תָּן	jullie (vrouwelijk) ... -den	<i>katalten</i>	קָטַלְתֶּן	jullie (vr) doodden
וָּוּוּ נוּ	wij ... -den	<i>katàlnoe</i>	קָטַלְנוּ	wij doodden

Het tweede rijtje is het zogenaamde *imperfectum*.

Zonder 'waw' ervoor vaak vertaald met een **toekomende tijd**.

Met een 'waw' ervoor vaak vertaald met een verleden tijd.

uitgang	vertaling van de uitgang	uitspraak voorbeeld	Hebreeuws voorbeeld	vertaling voorbeeld
וָּוּוּ יְ	hij zal ...	<i>jiktol</i>	יִקְטַל	hij zal doden
וָּוּוּ תְ	zij zal ...	<i>tiktol</i>	תִּקְטַל	zij zal doden
וָּוּוּ תְ	jij (mannelijk) zal ...	<i>tiktol</i>	תִּקְטַל	jij (m) zal doden
וָּוּוּ יְ תְ	jij (vrouwelijk) zal ...	<i>tiktellíe</i>	תִּקְטְלִי	jij (vr) zal doden
וָּוּוּ אֶ	ik zal ...	<i>èktol</i>	אֶקְטַל	ik zal doden
וָּוּוּ יְ וְ	zij (mannelijk) zullen ...	<i>jiktellóé</i>	יִקְטְלוּ	zij (m) zullen doden
וָּוּוּ תְ נָה	zij (vrouwelijk) zullen ...	<i>tiktòlna</i>	תִּקְטְלֶנָּה	zij (vr) zullen doden
וָּוּוּ תְ וְ	jullie (mannelijk) zullen ...	<i>tiktellóé</i>	תִּקְטְלוּ	jullie (m) zullen doden
וָּוּוּ תְ נָה	jullie (vrouwelijk) zullen ...	<i>tiktòlna</i>	תִּקְטְלֶנָּה	jullie (vr) zullen doden
וָּוּוּ נֵ	wij zullen ...	<i>niktol</i>	נִקְטַל	wij zullen doden

Extra informatie:

Het perfectum en het imperfectum kunnen dus allebei als verleden tijd of toekomstige tijd worden vertaald. Strikt genomen zijn het dan ook geen tijden. Het betekenisverschil tussen het perfectum en het imperfectum ligt ingewikkeld. Daar buigen taalgeleerden zich nog steeds over.

In grote lijnen kun je zeggen dat het perfectum over afgeronde acties gaat en het imperfectum over niet-afgeronde acties. Zodoende zou je het perfectum met de voltooide tijd kunnen vertalen (met het hulpwerkwoord 'hebben') en het imperfectum met de onvoltooide tijd.

Het perfectum wordt dan bijvoorbeeld vertaald met: 'ik heb gedood' of 'ik zal hebben gedood'.

Het imperfectum wordt dan vertaald met: 'ik doodde' of 'ik dood' of 'ik zal doden'.

In de praktijk zullen we bij de leesgroep gewoon de tijden aanhouden, zoals hiervoor bij de werkwoordrijtjes vermeld...